

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा अन्तरगत वन सेवा, फरेष्ट रिसर्च समूह, अधिकृत नवौं तह वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रम योजनालाई निम्न अनुसार दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण (First Phase) : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णांक : २००

द्वितीय चरण (Second Phase) : अन्तरवार्ता (Interview)

पूर्णांक : २५

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णांक : २००

पत्र	विषय	खण्ड	पूर्णांक	उतीर्णांक	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या × अंक	समय	
प्रथम	प्रशासन र व्यवस्थापन तथा सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	(क) प्रशासन र व्यवस्थापन	५०	४०	विषयगत	छोटो उत्तर	१० प्रश्न x ५ अंक	१.३० घण्टा
		(ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	५०		विषयगत	लामो उत्तर	५ प्रश्न x १० अंक	१.३० घण्टा
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय		१००	४०	विषयगत	विश्लेषणात्मक समीक्षा	४ प्रश्न × १५ अंक	३ घण्टा
					विषयगत	विश्लेषणात्मक र समाधानमूलक उत्तर	२ प्रश्न × २० अंक	

द्वितीय चरण : अन्तरवार्ता (Interview)

पूर्णांक : २५

द्रष्टव्य :

- यस पाठ्यक्रम अनुसार दुई पत्रको लिखित परीक्षा लिइनेछ ।
- वन सेवा अन्तरगतका सबै समूह/उपसमूहहरूको पाठ्यक्रमको प्रथम पत्र खण्ड (क) को विषयवस्तु एउटै हुनेछ। तर प्रथम पत्रको खण्ड (ख) र द्वितीय पत्र सेवा, समूह सम्बन्धी पाठ्यक्रम समूह/उपसमूह अनुरूप फरक फरक हुनेछ ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लिखित परीक्षा वन सेवा अन्तरगतका समूह/उपसमूहको लागि संयुक्त रूपमा एउटै प्रश्नपत्रबाट एकैदिन वा छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट छुट्टाछुट्टै दिन पनि हुन सक्नेछ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) को परीक्षा समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ । यसै गरी द्वितीय पत्रको परीक्षा पनि समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लागि एउटा मात्र उत्तरपुस्तिका हुनेछ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) र द्वितीय पत्रका प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिका हुनेछन ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुबै हुन सक्नेछ ।
- यथासम्भव प्रश्नहरू नेपालको सन्दर्भमा सोधिने छन ।
- समस्या समाधानको उत्तर आवश्यकता अनुसार निम्नानुसार चार भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नुपर्नेछ।
(क) पहिलो भागमा समस्याको पहिचान
(ख) दोस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि मौजुदा सरकारी नीति र कार्यक्रम
(ग) तेस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि सुझाव
(घ) चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन गर्ने ठोस तरिका
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको लिखित परीक्षा बाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको अन्तरवार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम लागु मिति : २०८१।०८।१० गते देखि ।

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा अन्तरगत वन सेवा, फरेष्ट रिसर्च समूह, अधिकृत नवौं तह वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक
प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम चरण (First Phase)

प्रथमपत्र : खण्ड (क)

प्रशासन र व्यवस्थापन : पूर्णांक – ५०

१. राज्य र सरकार

- १.१ नेपालको संविधान
- १.२ शासनका आधारभूत पक्षहरू
- १.३ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
- १.४ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन

२. सार्वजनिक प्रशासन

- २.१ सार्वजनिक प्रशासनको अवधारणा
- २.२ कर्मचारी प्रशासनका आधारभूत पक्षहरू
- २.३ आर्थिक प्रशासन : बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
- २.४ सार्वजनिक प्रशासन सुधारका प्रयासहरू

३. व्यवस्थापन

- ३.१ व्यवस्थापनको अवधारणा
- ३.२ व्यवस्थापनमा नेतृत्व, उत्प्रेरणा, नियन्त्रण र समन्वयको महत्त्व
- ३.३ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली
- ३.४ व्यवस्थापनका नवीन आयामहरू

४. विकासका आयामहरू

- ४.१ विकास प्रशासनको अवधारणा
- ४.२ विकासमा जनसहभागिता
- ४.३ संघ र सुदूरपश्चिम प्रदेशको आवधिक योजना
- ४.४ दिगो विकास
- ४.५ संघीयता, विकेन्द्रीकरण
- ४.६ गरीबी निवारण
- ४.७ सुशासन
- ४.८ विकासमा निजी क्षेत्र तथा गैरसरकारी संस्थाको भूमिका
- ४.९ जनसंख्या र बसोबास
- ४.१० विपद् व्यवस्थापन

५. लोकतन्त्र र मानव अधिकार

- ५.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
- ५.२ कानूनी राज्य
- ५.३ मानव अधिकार
- ५.४ लैंगिक सवाल
- ५.५ आरक्षण र सकारात्मक विभेद
- ५.६ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व

६. नेपाली समाज र यसको बनौट

- ६.१ नेपालका विविध जात / जाति / वर्ग / समुदायको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक तथा धार्मिक अवस्था र रहनसहन
- ६.२ आदिवासी, जनजाति, मधेशी, थारु/रानाथारु, दलित, अपांग र महिलाहरूको वर्तमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरू, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरू
- ६.३ सुदूरपश्चिम प्रदेशमा धार्मिक पर्यटन र प्रदेशको कला र संस्कृति

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा अन्तरगत वन सेवा, फरेष्ट रिसर्च समूह, अधिकृत नवौं तह वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक
प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र : खण्ड (ख)

सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय : पूर्णांक – ५०

१. ऐन, नियमहरू

- १.१ निजामती सेवा ऐन, २०४९ र निजामती सेवा नियमावली, २०५०
- १.२ सुदूरपश्चिम प्रदेश निजामती सेवा ऐन, २०७९
- १.३ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सुदूरपश्चिम प्रदेश सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०७८
- १.४ सुदूरपश्चिम प्रदेश सुशासन ऐन, २०७५
- १.५ वन ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७९
- १.६ नेपाल प्रकृति संरक्षण कोष ऐन, २०३९ र नियमावली, २०४१
- १.७ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्य जन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ र नियमावली, २०३०
- १.८ वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ र वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७
- १.९ सुदूरपश्चिम प्रदेश वातावरण संरक्षण ऐन, २०७७
- १.१० निजी वन जंगल संरक्षण ऐन, २०१३
- १.११ जलचर संरक्षण ऐन, २०१७
- १.१२ भू तथा जलाधार संरक्षण ऐन, २०३९
- १.१३ खानी तथा खनिज पदार्थ ऐन, २०४२
- १.१४ सङ्कटापन वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तराष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण नियमावली, २०७६
- १.१५ सुदूरपश्चिम प्रदेश वन नियमावली, २०७८
- १.१६ मध्यवर्ति क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५२
- १.१७ हिमाली राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०३६
- १.१८ संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५३
- १.१९ नेपाल वन निगम लिमिटेड नियमावली, २०७६
- १.२० संरक्षण क्षेत्र सरकारी व्यवस्थापन नियमावली, २०५६

२. सेवा समूह सँग सम्बद्ध नीति तथा विषयहरू

- २.१ राष्ट्रिय वन नीति, २०७५
- २.२ राष्ट्रिय वातावरण नीति, २०७६
- २.३ सिमसार नीति, २०६९
- २.४ जलवायु परिवर्तन नीति, २०७६
- २.५ व्यवसायिक रुपमा वन्यजन्तुको पालन, प्रजनन तथा उपयोग सम्बन्धी मापदण्ड, २०८०
- २.६ वन्यजन्तुमैत्री पूर्वाधार निर्माण निर्देशिका, २०७८
- २.७ वन पैदावार सङ्कलन तथा विक्री वितरण निर्देशिका, २०७३
- २.८ खोटो सङ्कलन (कार्यविधि) निर्देशिका, २०६४
- २.९ राष्ट्रिय बृहत् जलाधार व्यवस्थापन रणनीति, २०८०
- १.१० Nepal National Biodiversity Strategy and Action Plan (2014 – 2020)
- १.११ Protected Area Management Strategy (2022 – 2030)
- २.१२ Forest Research Strategy, 2073

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा अन्तर्गत वन सेवा, फरेष्ट रिसर्च समूह, अधिकृत नवौं तह वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक
प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- २.१३ National Environmental Impact Assessment (EIA) Guidelines
 - २.१४ Forest Resources and Statistics of Nepal
 - २.१५ Monitoring and Evaluation Strategy
 - २.१६ सुदूरपश्चिम प्रदेश तथा नेपालको चालु आवधिक योजना (वन र वातावरण संग सम्बन्धित)
 - २.१७ जैविक विविधता सम्बन्धी अन्तराष्ट्रिय सम्मेलनहरु र यिनको प्रभाव एवम् महत्व
 - २.१८ वन र अनुसन्धानमा अन्तराष्ट्रिय र सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरुको भूमिका
 - २.१९ वन अनुसन्धानका क्षेत्रमा देखा परेका समसामयिक समस्या, चुनौती र सुधारका सम्भावना
३. अन्तराष्ट्रिय सन्धी/सम्झौताहरु
- ३.१ Convention on International Trade in Endangered Species (CITES)
 - ३.२ Convention on Biological Diversity, 1992
 - ३.३ The International Tropical Timber Agreement (ITTA)
 - ३.४ International Tropical Timber Organization (ITTO)
 - ३.५ Global Environmental Facility (GEF)
 - ३.६ World Summits on Sustainable Development
 - ३.७ International Bamboo and Rattan Organization
 - ३.८ United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)
 - ३.९ United Nations Forum on Forest (UNFF)

ΩΩΩ

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा अन्तर्गत वन सेवा, फरेष्ट रिसर्च समूह, अधिकृत नवौं तह वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र

सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय : पूर्णांक – १००

1. Forestry Research in General

- 1.1. Concepts, Principles and Practices of research methods applicable to forestry and natural resources
- 1.2. Types of research (Basic and applied, on station/on farm and laboratory, biological and social, participatory, out-reach and action research)
- 1.3. Preparation of research/survey protocols
- 1.4. Field implementation of forestry research and survey activities
- 1.5. Dissemination of research results/survey information using various means such as training, extension, publication and result demonstration
- 1.6. Current issues in forestry research in Nepal and around the SAARC countries

2. Statistical Methods and Experimental Designs

- 2.1. Theories and principles of experimental design
- 2.2. Application of experimental design in forestry research
- 2.3. Structure and function of blocking, randomization and replications
- 2.4. Designs used in forestry experimentation
 - 2.4.1. Randomized block design
 - 2.4.2. Latin square design
 - 2.4.3. Split plot design
 - 2.4.4. Factorial experiments
- 2.5. Statistical methods and application in forestry research and Environmental Sciences.
 - 2.5.1. Concept and use of statistical parameters (Variance, covariance, coefficient of variation, standard error, correlation coefficient, normality and transformation, confidence interval)
 - 2.5.2. Statistical tests (t-test, f-test, chi-square, Bartlett' test)
- 2.6. Social and Environmental research methods in forestry
 - 2.6.1. Socio-economic surveys methods (PRA, RRA, D&D, action research, participant observation)
 - 2.6.2. Environmental Impact Assessment of Forestry Programmes
- 2.7. Forest resources and associated problems.

3. Forestry Research Survey, Inventory and Mapping

- 3.1. Principles and practices of Forest Resource Survey, Inventory and Mapping
- 3.2. Application of different tools and techniques in forest Survey, Inventory and Mapping and photogrammetry, cartography and digital mapping
- 3.3. Sampling techniques for forest inventory
- 3.4. Forest mensuration and biometrics Measuring forest and trees Preparation of growth, volume, yield and biomass tables
- 3.5. Methods of socio-economic and marketing surveys applicable in forestry
- 3.6. Quantitative resource assessment/ Inventory techniques of NTFP on forest land.
- 3.7. Methods of wildlife census.
- 3.8. Importance of sampling techniques in forest management.

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा अन्तर्गत वन सेवा, फरेष्ट रिसर्च समूह, अधिकृत नवौं तह वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

4. Remote Sensing, GIS and Space Technology

- 4.1. Concepts, Principles and practices of Remote Sensing, GIS and Space Technology
- 4.2. Application of modern tools and techniques for Remote Sensing, GIS and Space Technology
- 4.3. Visual Interpretation of RS Imageries
- 4.4. Vegetation Classification from Satellite Imagery
- 4.5. Detection and Monitoring of land use/land cover change using RS and GIS

5. Silviculture and Forest Management

- 5.1. Principles and practices of Silviculture and Management of natural and plantation forest
- 5.2. Designing, Implementing and reporting of research activities related to natural forest silviculture and management
 - 5.2.1. Silvicultural systems, natural regeneration, forest growth and yield, thinning, pruning, timber stand improvement
 - 5.2.2. Reduced impact logging, processing, marketing and industrial utilization
 - 5.2.3. Tree physiology, wood anatomy and properties, seasoning techniques
- 5.3. seed stands/orchards Propagation techniques of forest trees
 - 5.3.1. Techniques of plantation in different sites
 - 5.3.2. Progeny and provenance testing
- 5.4. Forest health and its management
 - 5.4.1. Forest ecology
 - 5.4.2. Forest fire management
 - 5.4.3. Integrated insect/pest management strategies
 - 5.4.4. Insect/pest of major forest types of Nepal and its management.
- 5.5. Forest genetics and Tree Improvement
 - 5.5.1. Concepts, Principles and Practices of Forest Genetics and Tree Improvement and its application in forestry
 - 5.5.2. Production, management and supply of forest seeds via establishment of seed stands/orchards and through international seed networks
 - 5.5.3. Designing implementation and reporting genetic experiments (tree breeding, hybridization, molecular technology)

6. Non-timber Forest Products (NTFPs)

- 6.1. Concepts, Principles and Practices of Agroforestry
- 6.2. Major Agroforestry systems of Nepal and the SAARC countries
- 6.3. Major Non Timber Forest products of Socio-economic Importance in Sudurpaschim (bamboo and rattan, medicinal and aromatic plants, wild fruits, wild animals and their products, resin, Taxol)
- 6.4. Technologies for cultivation management, value added processing and marketing of agroforestry trees/multipurpose and high value NTFPs
- 6.5. Role of research in Indigenous knowledge, Agroforestry and NTFPs in sustainable agriculture/forest
- 6.6. Application of appropriate research methods in wild flora and fauna.
- 6.7. Forest certification and its potential application in sudurpaschim province.

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा अन्तर्गत वन सेवा, फरेष्ट रिसर्च समूह, अधिकृत नवौं तह वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

7. Soil Plant and Water Relation

- 7.1. Designing and implementing experiments on
 - 7.1.1. Tree-crop interaction
 - 7.1.2. Soil and plant nutrients, site quality, soil fertility and fertilization
 - 7.1.3. Bio-engineering
 - 7.1.4. Soil loss monitoring
- 7.2. Application of modern tools and techniques for analyzing soil and plant nutrients and running soil and plant analytical facilities
- 7.3. Appropriate Soil Conservation and Watershed Management techniques and practices applicable for Nepal

8. Forest Biodiversity, Socio-economic and Environmental Research

- 8.1. Concepts, principles and practices of Forest Biodiversity conservation, management and utilization in Nepal
- 8.2. Various approaches adopted in the management of National parks and conservation areas, Buffer Zones, Wild Flora and Fauna in Nepal
- 8.3. Ecotourism
- 8.4. Social ecological and economic values of biodiversity.
- 8.5. Major Biological diversity of Sudurpaschim and their threats for conservation.
- 8.6. Forestry personnel and people interface in conserving the biodiversity outside the protected area.
- 8.7. The role of corridors and connectivity in wildlife conservation.
- 8.8. Biodiversity registration and patent rights- Principles and scope for practice outside the protected areas.

9. Cross cutting Area in Natural Resource Management.

- 9.1. History, importance and implication of foreign aid in forest resource assessment.
- 9.2. Gender and social equity issues in forest resource management.
- 9.3. Good governance in natural resource management.
- 9.4. Climate change and reducing emissions from deforestation and forest degradation (REDD+)
- 9.5. Logical Framework in project Designing.

ΩΩTHE ENDΩΩ